

31. TUND PÜHAKUTEPÄEV & HINGEDEPÄEV

Õpetajale

Kirjakohad leiad: Johannese 14:1-7 või Johannese 11:17-26

Need pühad, pühakutepäev ja hingedepäev, on kaks erinevat päeva, esimene ja teine november, kuid mõte on sama – mälestada ja meenutada neid, kes on surnud.

Pühakutepäeva juured on ajas enne reformatsiooni. Katoliku ja õigeusu kirikutes on palju pühakuid ehk pühaks kuulutatud inimesi, kes pühendasid oma elu Jumalale, kelle läbi Jumal tegi mõne imeteo ja kellest enamus on surnud märtrisurma. Pärast surma on nad kuulutatud pühakuiks, ja pühakutepäev oli kõigi pühakute mälestuspäev. Üks pühakute roll katoliku kirikus on see, et inimesed pöörduvad pühakute kaudu Jumala poole ja paluvad nendelt eestpalveid. Luther aga veendus, et iga inimene võib ning lausa peab pöörduma isiklikult otse Jumala poole, ja sinna vahele ei ole kedagi teist inimest vaja. Ainukeseks vahemeheks on Jeesus Kristus. Seega luterlikus kirikus küll peetakse pühakuid ka meeles, kuid nende roll on pigem eeskuju roll. EELKs on peaaegu kõigil kirikutel mõne pühaku nimi. Pühadeks inimesteks nimetatakse Piiblis ka kõiki neid, kes usuvad, et Jeesus Kristus on nende Issand ja Lunastaja. Pühade hulka kuuluvad need, kes on Jeesusesse uskudes surnud ja ka need, kes veel elavad uskudes Jeesusesse. Jumala perekond elab nii maa peal kui taevas, ja ka selle pere osadusest räägitakse pühakutepäeval.

Hingedepäeval mälestame kõiki siitilmast lahkunud inimesi. Siis on kombeks viia surnuaeda küünlaid. Hingedepäev on ka rahvakalendri püha. Vanasti oli selline uskumus, et hingedepäeva paiku selle maailma ja igaviku (teispoolse) piir on väga hägune ning et surnud käivad oma armsatel külas. Võib-olla see tuleneb ka sellest, et oktoobri lõpus – novembri alguses sureb ka looduses nii palju asju: lehed langevad maha ja hakkavad kõdunema, külm võtab ära lilled ja aedviljad. Pimedus võtab maad, tihti on udu ja kuidagi maa ja taeva piir paistab hägustuvat. Kristlikus traditsioonis ei usuta, et surnute hinged külastaksid niimoodi elus olijaid. Piiblis hoiatatakse rangelt surnute hingede kutsumise ja nendega ühenduse võtmise eest (3. Ms 19:31). Küll aga Jumal, kui Ta heaks arvab, võib saata meile märke või unenägusid meie armsatest selleks, et meid lohutada. Jumala jaoks on ju kõik võimalik.

Pühakutepäeva liturgiline värv on punane või valge ja hingedepäeva oma on valge või must.

Samasse teemasse läheb ka **surnutemälestuspüha**, mida peetakse osades EELK kogudustes kirikuaasta viimasel pühapäeval. Selle pühapäeva teine nimi on ka igavikupühapäev, mille kohta on "Lastekirik materjalis" eraldi tund, 32. tund. Surnutemälestuspühal mälestatakse aasta jooksul lahkunud inimesi.

Miks on lahkunute mälestamine ja meenutamine oluline? Esiteks sellepärast, et need, kes on meid kunagi armastanud ja keda meie oleme armastanud, on väga suure väärtusega. Armastus jätab alati jälje ja kujundab meid. Selle eest on hea olla tänulik. Teiseks, head mälestused kannavad meid elus edasi. Kolmandaks, kui lahkunuga on seotud mõned kurvad mälestused või midagi, mille pärast leinajal on süümepeinad, oleks neid mõtteid vaja kellegagi jagada. Lähedase inimese kaotusega on seotud mitmesugused tunded, ja on hea, kui neist on võimalik kellegagi rääkida.

Novembri alguses me seega täname selle eest, et meie kallid on olnud meiega, ning oleme tänulikud ka selle eest, et meil on lootust veel kunagi kohtuda. Kristlaste jaoks ei ole surm punktiks, kõige lõpp, vaid koma, midagi, mis muudab olukorda, kuid lugu läheb edasi. Kristliku usu kohaselt inimese hing ei sure kunagi, vaid inimese hing elab ka pärast surma. See aga ei tule tagasi maa peale kellegi teisena, ei muutu ingliseks ega ka taevataheks. Hing läheb tagasi Jumala juurde ja ootab seal ülestõusmise päeva. See on väga suur asi. Kui inimene usub Jeesusesse, saab ta elada igavesti nõnda nagu Jeesuski elab. Taevast saame olla Jumala ja üksteisega koos. Me ei tea, kus kohas taevast füüsiliselt asub, aga see polegi tähtis.

Igavese eluga seotud asjad võivad olla rasked mõista, sest me siin maa peal pole kunagi seda kogenud ega näinud. Võib-olla liblika kujunemine aitab meil sellest aru saada: Liblikas on alguses muna, siis röövik. Ta elab oma rööviku elu mingi aja ja siis ta nukkub. Nukukest (kookon), milles liblikas nukkub, näeb välja nagu poleks temas mingit elu, kuid lõpuks tuleb sealt välja ilus liblikas. Inimese elukäik läheb üsna sarnast rada. Siin maa peal elame oma elu, ainukordset, imelist ja samas puudulikku elu. Surm on selle elu lõpp ja meist jääb maa peal alles vaid kest. Inimeste silmis me enam ei ela. Ülestõusmises aga saame uueks, ülestõusnud inimeseks. Ülestõusmise üheks sümboliks kasutataksegi liblikat.

Praegusel ajal on paljudes kultuurides traditsioone ja tavasid, mis on seotud surmaga. Näiteks ameeriklaste halloween või mehhiklaste surnute päev (Dia de los Muertos). Ju see kõneleb ka sellest, et surm on läbi aegade põhjustanud inimestele peavalu ja hirmutanud, sest nii nagu me kõik kunagi sünnime siia ilma, nii me ka ühel päeval sureme. Sellest ei pääse keegi. Oluline nende meile uute traditsioonide ja populaarsete multikate ajastul on aga öelda lastele, et pärast surma inimene ei muutu ka zombiks ega kummituseks, vaid ta hing läheb Jumala juurde. Surnuid ei pea kartma.

Vaata lisaks: Lisamaterjal Mardi- ja Kadripäev ja Halloween - [LINK](#)

Tunni eesmärgid

- Avada lastele mõistet "püha".
- Laps saab kogemuse, et surmast võib rääkida.
- Laps teab, mida surm kristlase jaoks tähendab.

Piibliõpetus

Teema käsitlemisest

Kui pühapäevakool toimub surnuaia lähedal, on üks võimalus minna surnuaeda ja pidada vähemalt osa tunnist seal. Näiteks võib surnuaias alustada tundi, vaadata haudu, seda, kuidas nende eest on hoolitsetud, lugeda lahkunute nimesid ja arvutada vanuseid. Kui mõnel lapsel on surnuaiale maetud keegi tuttav ja laps mäletab, kus haud asub, võib seda käia ka vaatamas. Kui leidub mõne tuttava inimese haud, võidakse seda inimest meenutada ja rääkida temast lugusid, mis on meelde jäänud. Lastega võiks ka väikese rehitsemise töö ette võtta. Töö käigus on hea rääkida teemast, mis võib oma abstraktsuses olla lapse jaoks keeruline, kuid tegutsemine aitab seda konkreetsemaks muuta. Lõpuks võidakse süüdata küünal kas mõne hauaplatsi peal või mõnes teises sobilikus kohas. Kui võimalik, tunni lõpuks võib minna kirikusse või pühapäevakooli tuppa. Õpetaja võib küsida laste käest, kelle eest nad on tänulikud (võib olla kas surnud või veel elus olev inimene), ja koos palvetatakse nende inimeste eest ja tänatakse Jumalat nende eest.

NB! Õpetajal tuleb valmis olla selleks, et mõnel lapsel on lähedase kaotus hästi meeles ja ta muutub väga kurvaks. Siis peab olema valmis temaga rääkima, teda toetama ja lohutama.

Piibliõpetus

Kui õpetaja valib tekstiks Johannese evangeeliumi 14:1-7, loetakse seda kõigepealt koos. Õpetaja selgitab, et seda rääkis Jeesus oma jüngritele enne, kui Ta võeti kinni ja tapeti. Jeesus lohus oma jüngreid, kuigi nad ei saanud sellest veel aru. Jeesus ütles, et Ta läheb valmistama meile kohta taevas, Jumala juures. Jeesus ei jäta meid maha ka siis, kui me sureme, vaid võtab meid taevas vastu.

Kui õpetaja valib tekstiks Johannese evangeeliumi 11:17-26, tuleb tal rääkida natuke pikemalt Laatsaruse lugu. Et Jeesuse sõber Laatsarus jäi väga haigeks ja suri ära. Ta õed olid väga kurvad, ja ka Jeesus nuttis. Marta uskus, et kui Jeesus oleks olnud nende juures, oleks Ta Laatsaruse terveks teinud. Jeesus aga ütles Martale, et Laatsarus tõuseb üles. Jeesus kutsuski Laatsaruse hauast välja ja ta sai veel elupäevi juurde. See oli väga suur imetegu, millega Jeesus näitas juba enne oma surma, et Ta on surmast vägevam. (Laatsaruse loost saab muidugi ka väga meelde jääva näidendi, mida lastega koos läbi mängida.) Oluline on aga mitte jääda pidama ainult Laatsaruse surnuist äratamise peale, vaid minna ka sealt veidi edasi: Seda me ei tea, kui kaua Laatsarus veel pärast kõike seda elas, kuid ta pidi siiski veel kord kunagi surema. Kõige suurem asi oligi see, mida Jeesus ütles siin Martale: "Mina olen ülestõusmine ja elu. Kes minusse usub, see elab, isegi kui ta sureb. Ükski, kes elab ja usub minusse, ei sure alatiseks."

Jakob ja vanaisa

Autor: Salome Olenius

"Kuidas saab nii olla" mõtles Jakob kui ta oma tuppa läks. Ema rääkis, et vanaisa, kes oli eelmisel päeval haiglasse viidud, oli surnud. Aga tavaliselt haiglas arstid annavad rohtu ja teevad inimesed terveks. Miks nüüd läks teisiti?

Jakob mäletab väga hästi kuidas nad vanaisaga kalal käisid. Vanaisal oli isegi väike paat, millega nad said järvekaldalt kaugemale minna.

Tavaliselt nad väga suurt saaki ei saanud, aga vanaisaga oli tore olla ning kuulata ta jutte.

Vanaisale meeldis rääkida sellest, mida ta oli teinud lapsepõlves. Ükskord mustikametsas oli vanaisa kohtunud isegi karuga aga siis oli ta pikali maha heitnud ja karu oli temast mööda läinud. Kui vanaisa pääses isegi karu eest, kuidas ta siis nüüd haiglast koju ei saanud tulla. Viimasel ajal oli vanaisa küll rohkem väsinud ega viitsinud alati õue mängima tulla. Aga vanaisa võttis Jakobi alati sülle ja see oli mõnus. Vahel vanaisa rääkis Jeesusest ja sellest, kuidas Jeesus võttis ka lapsi sülle ja paitas neid, nagu vanaisa Jakobile pai tegi.

Äkki vanaisa ongi nüüd Jeesusega koos Taevas ja nad vaatavad, kuidas ma mängin ja kalal käin. Jakob jooksis ema juurde tagasi ja küsis „Kas haiglast on otsetee Taevasse, Jeesuse juurde?“ „Haiglast või? Kulla laps, Jeesuse juurde on otse tee risti kaudu. Mäletad, kuidas ülestõusmispühadel Jeesus suri ristil ja pandi hauda. Aga kas Jeesus jäi hauda?“ küsis ema. „Ei! Nüüd ma mäletan. Jeesus võitis surma ja läks Taevasse.“ ütles Jakob. „Just. Kui me usume, et Jeesus annab meile patud andeks siis see on meie otsetee Taevasse.“ jätkas ema.

Kuldsalm

Kuldsalm väikestele: Jeesus ütleb: „Teie süda ärgu ehmu! Uskuge Jumalasse ja uskuge minusse!“ Johannese 14:1

Kuldsalm suurematele: Jeesus ütles talle: „Mina olen ülestõusmine ja elu. Kes minusse usub, see elab, isegi kui ta sureb. Ükski, kes elab ja usub minusse, ei sure alatiseks.“ Johannese 11:25-26

Palve

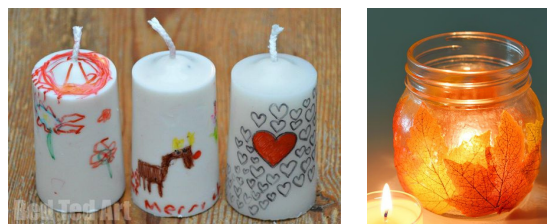
Armas taevane Isa, me täname sind kallite inimeste eest. Palun hoia ja kaitse kõiki meie armsaid. Sina tead ka neid, keda me igatseme. Palun lohuta neid, kes on kurvad. Aita, et saaksime ühel päeval olla Sinu juures taevas koos kõigi oma kallitega. Amen.

Meisterdamine ja tegevus

Meisterdus 1 - Künla kaunistamine

Hingedepäeva puhul võib lastega kaunistada küünlaid või teha klaaspurgist küünla hoidja. Kaunistusteks võib kasutada slavrätikute pilte, küünla markereid või värve.

Tegevus 1 - Värvipilt

LISA 1 ja **LISA 2** on värvimispildid, kus saab kaunistada küünalt ja kirjakohta.

Leiad lisa mõtteid küünalde jaoks LNÜ Pinteresti lehelt - [LINK](#).

Laulud

- „Jeesus, võta mu käed" T. A. Dorsey, kogumik „Noore koguduse laulik"
- „Ainult päev" L. Sandell & O. Ahnfelt kogumik „Päevaviisid" ja „Kiriku laulu- ja palveraamat"
- „Õnn on olla su lähedal" P. Simojoki ja A.-M. Kaskinen kogumik „Iga päev koos sinuga" ja „Päevaviisid" ja NOOTIDE LISA 2
- „Jumal, Sul ligemal" L. Mason & S.F. Adams, kogumik „Kiriku laulu- ja palveraamat"
- „Kuule minu palvehäält" P. Simojoki, kogumik Iga päev koos sinuga, NOOTIDE LISA 3
- „Oh Issand jää" H.F. Lyte & W.H. Monk, kogumik "Päevaviisid"
- „Kui südant piinab valu" A. Kallas & F.P. Schubert, kogumik „Päevaviisid"
- „Kui su käsi on hoidmas Jumalast", T.Nikkola & T-M Vartiainen, NOOTIDE LISA 3

Autorid

Titta Hämäläinen
Salome Olenius
Anna Humal
Triin Salmu

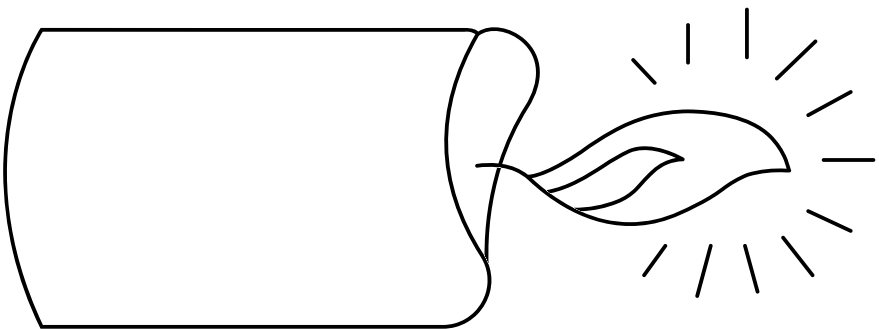

Allikad

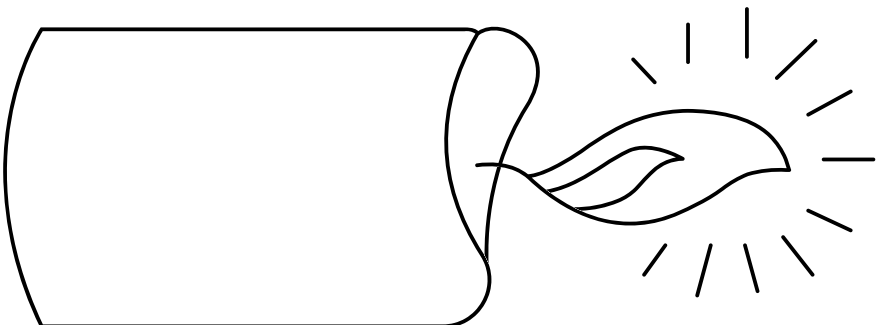
Piibel
Pinterest
EELK Kirikukalender

MINA OLEN
MAAILMA VALGUS
JH 8:12

MINA OLEN
MAAILMA VALGUS
JH 8:12

